

10/A. ÉZSAU ÉS JÁKÓB TÖRTÉNETE
(1Móz 25,19–34)
Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPOZÁS

(Felhasznált irodalom:

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.
Bright, John: Izrael története. Budapest, 1968, Egyetemi nyomda.
Jubileumi kommentár/A. Szentírás magyarázata. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.
Biblia magyarázó jegyzetekkel. Budapest, 1996, Kálvin Kiadó.)

A történetben megisméltódni látszik Ábrahám és Sára küzdelme, hogy utódjuk lehessen. Rebeka ugyanis meddő. De Isten fiút ad neki, egyenesen kettőt. Az elsőszülött gyermek vörös és szőrös, többek között ezzel magyarázza a népi etimológia a nevét Ézsau=vörös. (Később a vörös lencsével is kapcsolatba hozza.) Ézsau nem sokra tartja az elsőszülöttséget. Inkább a kötetlen, szabad életet kedveli. Jákób Rebeka kedvence lesz, és ebből a szülői kivételezésből adódik generációkra átörökítve a családi probléma.

A két testvér nagyon különböző, és már az anyaméhben való tusakodásuk előre vetíti nem minden zökkenő nélküli kapcsolatukat. Ézsau az elsőszülött, az elsőszülöttségi jog teljes várományosa. Az elsőszülöttnak előjogai voltak a többi testvérrel szemben. Ő nyerte el az apai áldást, kétszeres részt kapott az örökségből, az apa és anya után ő az úr a háznál, ő gondoskodik a magatehetetlenné vált szülőkről is. Ézsau nem sokra tartja az oly becses előjogokat. Egy tál lencséért elcseréli. Ezzel méltatlanná is válik arra. Így lesz Jákób az elsőszülött, és az események egybeesnek Isten kiválasztásával, melynek során az Úr nem törődik emberi elvárásokkal.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A kedvenc fogalma és a kedveltség (vagy kevésbé kedveltség érzése) ismerős a gyermekek számára. Az órának nem lehet célja annak a firtatása, hogy ki a kedvenc a családban – de előfordul, hogy a téma kapcsán a gyerekek maguk is elmesélik az ezzel kapcsolatos negatív vagy pozitív élményeiket. Ha ilyen előfordul, akkor adjunk helyet a témának, de ne erőltessük, és főként ne pártoskodjunk! Annál is inkább, mivel a gyermekek érzelmei lehetnek nagyon objektívek, és akár rosszul is érezhetik a szülői viselkedést.

Az óra témához hozzátartozik még a testvérkapcsolatok témaköre is. A gyermekek számára ez egy sokszínű és kimeríthetetlen téma. Megtalálható benne a ragaszkodás, szeretet, de ugyanakkor a testvérféltékenység és a sorozatos viták is. A kisiskolások között nagyon gyakori, hogy a testvérek összekapnak, akár egy tárgyon, akár valamilyen (talán apróságnak tűnő) dolgon. Ezek a konfliktusok gyakran nem tartanak sokáig, de az is előfordul, hogy az egyik testvér „uralkodni akar” a másik felett. A konfliktusokkal kapcsolatban itt is keressük a probléma gyökerét, és bátorítsuk a gyerekeket a békés megoldások megtalálására!

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

Minimum	Optimum
<ul style="list-style-type: none">Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös	<ul style="list-style-type: none">Aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös

<p>beszélgetésekbe, éneklésben, imádkozásban.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tudja segítséggel elmondani Ézsau és Jákób történetét a tankönyvi szöveg és képek alapján. 	<p>beszélgetésekben, éneklésben és imádkozásban.</p> <ul style="list-style-type: none"> Legyen képes elmondani Ézsau és Jákób történetét a tankönyvi szöveg és képek alapján.
--	--

ÓRAVÁZLAT–JAVASLAT

Fő hangsúly: A testvérkapcsolatok sokszínűségének tudatosítása.

Értelmi cél: Annak a tudatosítása, hogy a testvérek lehetnek nagyon különbözőek is.

Érzelmi cél: A testvérkapcsolatok érzelmi sokszínűségének feltárása és elfogadása.

Pragmatikus cél: A testvérkapcsolatok testvéri (elfogadó, szerető) megélésére biztatás.

Óra fő része	Javaslatok	Módszertani javaslatok, Taneszköz
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Játék: Te is más vagy, te sem vagy más! A játék menete:</p> <ul style="list-style-type: none"> Egy gyerek kezdi a játékot, megnevez egy dolgot, amit szeret. A két oldalára áll két gyerek, akik szintén szeretik azt a dolgot. Ők is megneveznek valami mást, amit ők szeretnek. Hozzájuk is csatlakozik egy-egy gyerek. A végén egy lánc fog kialakulni, aminek az összetartó ereje az az egy közös dolog, amit szeretnek. Ha a játék végén kimarad valaki, aki nem tudott csatlakozni, a következő játékot ő indítja. Többször is megismételhetjük. <p>Feladat megbeszélése: A megbeszélés szempontjai:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hogyan érezted magad? Számítottál-e arra, hogy éppen az a két társad fog melléd állni, akik a szomszédjaid lettek? Miben mások és hasonlóak a barátaink vagy a testvéreink? 	<p>Közös játék, beszélgetés. A hittanoktató arra figyeljen, hogy a játék gördülékeny legyen. Előfordul, hogy egy tulajdonságra több jelentkező is akad. Ilyenkor elkel a felnőtt segítség. Ha egy szóra nincs jelentkező, akkor véget ér, de a másik oldalon biztos lesz még mód a kapcsolódásra.</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Tankönyvi szöveg feldolgozási javaslata: Történetmondás vázlata</p> <ul style="list-style-type: none"> Ikrek születtek. Az ikrek különböztek. Az elsőszülött előnye, Jákób irigysége. A csere (tál lencse) Ézsau könnyelműsége. 	<p>Tankönyv egyéni néma olvasás, Megfigyelési szempont ismeretlen szavak, fogalmak értelmezése,</p>

	<p>A történetmesélés során ne fessük le Ézsaut gonosznak, inkább úgy tárjuk a gyerekek elé a történetet, mint ami a két testvér egyéniségéből szinte természetzerűen következik.</p> <p>Az elhangzottak összefoglalása: A testvérek nagyon különbözőek lehetnek, és a kapcsolatuk gyakran nem problémamentes.</p> <p>Tudod-e? itt kortörténeti kiegészítés</p> <p>Kapcsolódó feladatok: 1-2. f. Családrajz: rajzolás közben kötetlenül beszéljünk a 2. feladat kérdéseinek segítségével: Beszélgetek a családról! Ki segít neked a tanulásban? Mit játszol a testvéreddel? Mit tanultál apától? Mit tanultál anyától? Melyik családtaghoz hasonlítasz a legjobban? Miben hasonlítasz rá?</p> <p>3-4. f.</p>	<p>esetleges magyarázata (elsőszülöttségi jog) közös hangos olvasás vélekedések, érzések gondolatok egyénenkénti meghallgatása)</p> <p>Mit adott az éhes Ézsau cserébe a lencséért?</p>
--	--	--

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKEI 48-49. o. TKGY 46-47. o.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez:

Szövegfeldolgozás egyik formája lehet:

(kulcsszavak: ikrek, elsőszülöttség, csere: (elsőszülöttség = tál lencse))

Rávezetés:

- Kinek van ikertestvére? Kinek a családjában vannak ikrek? Ismertek-e ikertestvéreket?
- Honnan lehet legtöbbször felismerni az ikreket?
- Ki az első gyermek a családban? Ki a másodszülött? Ki a harmadik? Ki a negyedik?
- A ti családokban az első gyermek, az elsőszülött miben különbözik a testvéreitől?
- Olvassátok el a Tudod-e részt: Mi az áldás? Mi az, hogy örökség? Mi volt a feladata az elsőszülöttnak régen? Ma van-e külön feladata az elsőszülöttnak a családban?
- Kivel cserélnéd el az elsőszülöttségedet (ha te vagy az első gyermek a családban és vannak testvéreid)? Miért?

Megfigyelési szempont: Ézsau és Jákób ikertestvérek voltak. Ézsau volt az elsőszülött. Figyeljétek meg mivel cserélte el az elsőszülöttségét Ézsau? Miért?
Az olvasmány ismertetése.

Jelentésadás:

- Első benyomások meghallgatása.
- Beszélgetés a megfigyelési szempontról.
- Milyen volt Ézsau? Hogy nézett ki? Mivel foglalkozott?
- Kinek volt ő a kedvenc gyermeke?
- Milyen volt Jákób? Hogy nézett ki? Mivel foglalkozott?
- Kinek volt ő a kedvenc gyermeke?
- Neked van kedvenc tantárgyad, játékod, barátod? Mit jelent ez, hogy kedvenc?
- Ézsau lehetett büszke az elsőszülöttségére?
- Mi történt, mikor Jákób éppen lencsét főzött?
- Ézsau miért cserélte el az elsőszülöttségét egy tál ételért? Mi a véleményed?
- Jákób miért az elsőszülöttséget kérte testvérétől? Mi a véleményed?
- Mi lehet a folytatás?

Reflektálás: Miért volt érdekes számodra ez a történet? Hogy érezted magad?

Képolvasás: TKEI 48. o. és TKGY 46. o.

A képen látható:

A bal oldali képen hangsúlyozottan Izsák és Ézsau látható. Ézsau íjat tart a kezében, mely a foglalkozására utal. Arcán átszellemültség látható, mely az apai szeretetből fakadhat. Izsák kedvenc fiára néz, elgondolkodva. A táj sivár.

A jobb oldali képen zöldellő erdőt látunk, benne állatok legelésznek, előttük sátor, melyben Jákób lakik. Jákób épp főz, anyja szeretetteljesen simítja meg kedvenc fiát. Rebeka kissé megöregedett, ez az idő múlását is jelzi.

- A TKEI 48. oldalán vagy a TKGY 46. oldalán lévő képen kiket látsz?
- Mi van Ézsau kezében? Mit akar vele csinálni?
- Izsák miért fogja Ézsau vállát? Mit fejez ki a mozdulata?
- A TKEI 49. oldalán vagy a TKGY 47. oldalán lévő képen milyen a vidék? Milyen állatok vannak az erdőben?
- Kiket látsz a képen?
- Rebekát hasonlítsd össze a TKEI 45. vagy a TKGY 43. oldalán lévő képpel, mit vettél észre?
- Mit csinál Jákób?
- Hol lakik?
- Édesanyja mozdulata mit fejez ki?

Reflektálás: Mit üzent neked ez a történet? Mi lehet a folytatása?

2. Játék: Kinek a napja ez?

Játék lényege, hogy a mesélés alapján a gyerekeknek ki kell találni, hogy kinek egy napjáról mesélünk. Beleszőhetünk minél több kortörténeti információt. Ha óra elején játszunk, akkor akár a korábbi történet szereplőiről is mesélhetünk.

(Eredeti ötlet: Miklya Luzsányi Mónika-Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához, Harmat Kiadó, 2012; 6/I.)

3. Történetmesélés: Értetlen teve

Ha szeretnénk kiemelni a történetből, hogy Isten milyen csodálatosan segíti a neki emberek

életét, akkor meséljük el a szolga útját az értetlen teve szemszögéből. Csomópontok, amiket a teve nem ért:

Miért pont a legöregebb szolgálival kell nekem elindulni?

- Miért kell olyan messzire elmenni azzal a sok ajándékkal?
- Miért kell még másik 9 tevét is vinni?
- Miért imádkozott a szolga hangosan úgy, hogy majd elmennek még aznap este ahhoz a lányhoz, aki nekem is inni ad?
- Miért rohant oda hozzánk a lánynak a testvére?
- Miért kellett másnap a lánnyal és szolgálóival együtt visszamenni?
- Miért szállt le a hátamról, amikor meglátta Izsákot?

A beszélgetés során feltehetjük ismét a kérdéseket a gyerekeknek.

4. Pantomim

Kérjük meg négy önként jelentkezőt, hogy szavak nélkül mutogassák el egy szereplő egy napját. A többiek pedig megpróbálják kitalálni, hogy kiről van szó.

Ézsau, Jákób, Izsák, Rebeka.

Amikor a gyerekeknek kiosztjuk a szerepet, akkor érdemes gyorsan megbeszélni velük, hogy mit fognak bemutatni.

5. Találós kérdések

- Áldást kapok és nagy népet
– szólított meg az ígérte –,
s míg a fiam megszületett,
véültem huszonöt évet. (Ábrahám)
(Miklya Zsolt: Füleden be, szádon ki 1. Bibliai találósok 20. o.)
- Melyik torban laknak? (sátorban)
(Miklya Zsolt: Füleden be, szádon ki 3. Bibliai találósok 23. o.)
- Milyen Olga várja az ura parancsát? (szolga)
 - (Miklya Zsolt: Füleden be, szádon ki 3. Bibliai találósok 21. o.)
- Sivatagban vezet útja, hátán málhája és púpja. (teve)
(Miklya Zsolt: Füleden be, szádon ki 1. Bibliai találósok 13. o.)
- Két hete nem eve
ez a sovány ...
(Miklya Zsolt: Füleden be, szádon ki 3. Bibliai találósok 16. o.)
- Megitatta egy idegen
elfáradt tevéit,
aztán új hazába indult,
követve a férfit. (Rebeka)
(Miklya Zsolt: Füleden be, szádon ki 1. Bibliai találósok 21. o.)

6. Imádságra nevelés: Pingpong labdára írt nevek

Előkészület A hittanoktató ráírja alkoholos filccel	műfaj	közbenjáró
---	-------	------------

<p>egyenként a pingpong labdákra a hittanosok nevét még az óra előtt.</p> <p>a) Órai előkészület</p> <p>A teremben székeket rakunk körbe. A hittanoktató a labdákat egy kosárban leteszi a kör közepére. Elmondja az imádkozás menetét.</p> <p>Feladatutasítás:</p> <p>Körbeadjuk a kosarat. Vegyél a kosárból egy labdát csukott szemmel! Rejtsd el a labdát úgy a két tenyered közé, hogy nem nézed meg, hogy mi van ráírva a labdára.</p> <p>Amikor mindenki kivett egy labdát, akkor óvatosan meglesi, hogy mi van ráírva a labdára, de nem szabad hangosan mondani.</p> <p>c) Imádkozás</p> <p>Feladatutasítás:</p> <p>Tartsd a labdát a két tenyeredben, és egy percig imádkozz azért, akinek a neve szerepel a labdán. Megköszönhetsz valamit Istennek és kérhetsz is valamit Istentől a társad számára.</p> <p>d) Folytatás</p> <p>Feladatutasítás:</p> <p>Tedd vissza a labdát a kosárba, és továbbra se mondd el senkinek, hogy kinek a neve van rajra. A mai nap folyamán még egyszer imádkozz magadban azért a csoporttársadért, akinek a neve van a labdán.</p> <p>A következő órán leleplezzük a titkot.</p> <p>Megbeszélés:</p> <p>Milyen érzés tudni azt, hogy valaki imádkozik érted Istenhez?</p>	megfogalmazás	hittanosok magukban
	imádkozás	hittanosok magukban
	csoport felosztása	egyéni feladat
	kapcsolódás	különbségek ellenére testvérnek lenni
	hely	óra végén
	fejlesztési terület	másokért való felelősség valahová tartozás érzésének erősítése fontosság érzésének erősítése titoktartási képesség
	hittanosok	<ul style="list-style-type: none"> • magukban imádkoznak • órán kívül is imádkoznak
hittanoktató	<ul style="list-style-type: none"> • labdákra ír neveket • kíséri a folyamatot 	
eszközök	<ul style="list-style-type: none"> • 1 pingpong labda/fő • alkoholos filc • kosár • elegendő tér 	

7. A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 25. zsolt. 3-5. verse: Emlékezzél
Református Énekeskönyv: 254. dics. 3-6. verse: Én mikoron
Református Énekeskönyv: 261. dics. Kegyelmes Isten
Református Énekeskönyv: 434. dics. Vezess Jézusunk

